

çar el crèdit d'opinions ingènues o emeses a la lleugera.

Tanmateix en trobo algunes mencions del S. XIII en el Repartiment de Múrcia (a. 1272) per on veiem que el nom ja existia en temps dels moros; «Arnalt Agost tene en Cotellas 4 tafullas» (p. 75.38); a un «Perpinyan de Agost» (que jutjant pels prenomés devien ser pobladors catalans) se li reconeixen dues «alfabas» (veg. DECH s. v.) en la *quadrella* de San Pedro (pròxima a la ciutat de Múrcia) (p. 141.37); «a D.ª Bernalda muger de D. Perez, que montaron en Agost, 20 alfabas» (210.30). I també com a nom de moros: «la heredad que fo --- de Hamet Agost» (186.20); en aquest cas deu ser un adjectiu «nisba» aràbic *agósti* 'agostenc' amb apòcope catalana de la *zi* final.

Quasi només AMAlcover gosà aventurar una opinió etimològica: que l'origen era en el nom *Aguast* que els moriscos donaven a una font (cf. GGRV, *Alac.* 1014). Hi ha el perill que es cregui que aquest nom pot ser aràbic (pensant, p. ex., en *Al-'Aǧwār > Laǧuar*), però no hi ha cap paritat, car la *-st*, el quadriliterisme etc., s'oposen a una estructura aràbiga, ni hi ha en àrab mot semblant. Adonant-se potser de la vaguetat tan poc precisada d'aquest enllaç, acaba: «apar més probable que sia el ll. AUGUSTUS, tan abundant en la toponímia ---». Exagerat? No sols ho és, sinó que no es pot dir que això sigui romànic: devia pensar en *Augusta*, epítet que els romans imperials prodigaren, afalagant els cèsars, a algunes ciutats (*Augusta Taurinorum*, *Augusta Emerita*, no foren veraders NLL; i si en algun cas transcendí això, com en *Aosta* o en la forma sàvia *Augusta* de la ciutat siciliana, ni amb això hi hauria comparança certa, puix que el nostre aparenta ser un nom masculí. Altrament silenci: ni Moll i SGuarner en la reedició de l'*AlcM*, més crítics que Alc., ni els autors (M. Tarradell, P. Bonnín) de les notes de la *GrEnciclCat*.

Només una altra ploma audaç, la de Carreras Candi (GGRV, *Gen.* 723): «Agost --- con su típico [?] Estrecho [crec que ho confon amb la vall de Tibi, més a l'Est], es una variante de *congost*, cifíndose más al *angustum* del latín clásico». Amb la seva barata fonètica, calla que una *N* llatina de cap manera no podia desaparèixer en aquesta posició; i no recorreguéssim tampoc al màgic follet d'una pertorbació aràbiga, car l'àrab no causa alteracions així en tal mena de contextos fonètics (justament els derivats de la VII forma verbal, poden començar per *n* + consonant). Tampoc s'hi veu base geogràfica suficient: Agost és en els alts d'un riu que desaigua en els suburbis S. d'Alacant, poc important, i de curs bastant sec, com ho són les «rambles»; i de poc relleu, sense nom fix: «Rambla de la Sarganella», i altres en diuen «riu de les Ovelles», les quals ben cert no pasturen pas per congostos.

En aquestes condicions hi ha el perill, si callem, que hom pensi ingènuament que és perquè el creiem idèntic al nom del mes d'agost o a l'adj. ll. *augustus*; o bé que no desaprovem la dita d'Alcover. Però ¿hi ha base per creure que té algun origen romànic, mossàrab?

Com hi seria si el nom o alguna variant es repetís en la nostra toponímia.

No n'hi ha ecos o no gaire: que no deixaré d'indicar (perquè es vegi que ens hi hem basquejat): una *Font d'Agost* en terme de Simat de Valldigna (GGRV *Val.* II, 170), que bé pot ser succedani del nom del poble alacantí; l'*Agotxal* en te. de Benafigos: per ventura amb *ST > moss. ĩ* (com *Monachil MONASTERIUM*), però com a mossàrab és molt més probable que sigui l'equivalent del mossàr. cast. *aguachal*; en fi un «rio de *Agusto*», en un doc. antic de l'Anoia, a. 1067 (citada junt amb Claramunt en el Cart. de St. Cugat, II, 323), del qual no ens podem fiar gens, essent un hapax sense identificar i sense reflex modern.

Tampoc tenim dades antigues del nom d'Agost, cosa que pel que fa a l'Edat Mj. no és massa d'estranyar: car des del seu rescat en el S. XIV, per obra de Jaume II, fins al S. XVII, Agost estigué agregat al terme municipal d'Alacant. Només López Vargas, c. 1774 (I, 94), que en dóna bibliografia foral; i del S. XVIII és la forma castellanitzada *Agoste* (que el numismata Mateu i Llopis condemnava, *País Val.*, 86). Potser era d'allà, fi S. XIV, un predicador: «se reté lo castell d'Orta e de Cobliure---e preycà-y frere Miquel *Abost*, de l'Orde dels Preycadors, qui declarà a les gents --- los greuges que-ns feya En Jacme de Mallorques», *Cròn.* de Pere III (ed. Pagès, 201.6). No és segur, essent enquadrat en fets dels Pir. Orientals; ni, si ho és, la variant fonètica de *ho/go* no ens pot guiar en història lingüística, puix que és un fet fonètic ben corrent la intermitència d'una *-g* entre *a/o* (evanescent o afegida) en l'evolució dels mots catalans. I no obstant hi ha bona base per sospitar que Agost sigui localitat ben antiga, i nom que vingui de lluny: almenys hi donen peu les troballes arqueològiques que s'hi han fet: un toro de pedra, perdut avui, i dues esfinxs, mostres curioses d'aquell art ibèric, tan adult i robust, de la veïna Dama d'Elx; vegeu la singular esfínx angüiforme que ens fotografia i comenta M. Tarradell (*l. c.*).

No està doncs mancat de base local el creure que és un NL d'herència pre-romana, segurament ibèrica; ni el sentir-me propens a adherir-me a l'opinió de Sarthou-C. i Ibarra-Fz. Pacheco (GGRV, *Val.* 476-7; Alacant 149) que hi veieren el nom d'una població i tribu ibèriques, ja ben descrits per Plini el Vell. Els *Icositani* figuren en el seu llibre VI, junt amb els pobladors d'Alacant, Dènia i baix Xúquer (*Lucentum, Diana, Suro*): entre els dependents d'Ilice (J. Lafuente Vidal, *Alicante en la Ed. Antigua*, p. 36), o sigui de la «contribució d'Elx» (GGRV). Nom tribal que deriva del d'una ciutat d'allà: «la *Icosia*» de Plini (I-FPacheco); i «*Icosa*» és el que llegeix Sarthou en una troballa monetal. Ni sóc prou expert en qüestions proto-ibèriques per refermar o redreçar aquests noms i fets, en detall, ni el que s'espera de mi és altra cosa que el judici d'un lingüista, i el dictamen d'un romanista. Pel cap baix, serveixi això per esborrar aquelles opinions ingènues i de romanística fantasmal i arabisme arièlic.

En fonètica nostra una base *icos-* per a *Agos-* està en bon ordre (majorment amb un escaló arabitant